

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre . 6 frt — kr. Negyedévre . 1 frt 50 kr. Félévre . 3 " — " Egy órára . . . " 60 " Egyes szám ára 8 kr. Előfizetési pénzek a kiadóhoz belváros, a győri első takarékpénztár épületében, intézendők.</p>	<p>Felelős szerkesztő: Dr. KARIKA ANTAL. Laptulajdonos és kiadó: CZÉH SÁNDOR.</p>	<p>Szerkesztőségi iroda: Ispita-utca 16. sz. HIRDETÉSEK DÍJA: Egész oldal 16 frt — kr. Nyolcad old. 2 frt — kr. Fél oldal . 8 " — " Tizenhatod old. 1 " — " Negyed old. 4 " — " Hirdetés bélyegdíja 30 " Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény. A nyílt tér soronként 15 kr-ával számíttatik. Lapunk szám. hirdetések elfogad Bécében Haasenstein és Vogler</p>
--	---	--

Az egyesülési ösztön hiánya hazánkban.

Mult számunkban az összetartás társadalmi jelentőségéről értekeztünk elméletileg. Most a tárgyunk gyakorlati oldalát tekintjük meg s az összetartásnak társadalmilag egyik leglényesebb nemére, az egyesülésre vonatkozólag tartunk egy kis szemlét, hogy az mily mérvben jutott eddig érvényre hazánkban.

A legegységűbb egyén is tudja, hogy két ember több erőt képes kifejteni mint egy s a legegyszerűbb napszámokban is van annyi életbölcsesség, hogyha valamely terhet kell emelni vagy oly akadályt utból elgördíteni, melyhez saját magának nincs elegendő ereje, akkor mások erejét kell segítségül hívnia, hogy czélt érhesen.

Az erők egyesítésének szükséges és hasznos volta felőli ismeret tehát az ember legelemibb ismeretei közé tartozik, és jól is van, hogy ezt beismeri minden ember, mert így azt is tudja, hogy mások segélye nélkül nem lenne egyéb gyámoltalan, magával jól tehetetlen, egyedül az Isten kegyelmére bízott teremtsénel.

Nem kicsinyeljük ezen mondásunkkal az isten kegyelmét sem, mert jóltudjuk, hogy e nélkül épen semmit sem érünk; de meg van írva, hogy „segíts magadon s az isten is megsegít!” tehát ez is csak arra utal, hogy mások segélyét is igénybe kell vennünk, mert e nélkül meg magunkon nem tudunk segíteni; ezenkívül pedig világos példát is tudunk rá, hogy az isten nyilvános kegyelme mellett is gyámoltalan lehet az ember, ha embertársaival nem igyekszik erejét avégett egyesíteni, hogy szükség esetében magán segíthessen.

Ez a példa pedig mi vagyunk magyar emberek.

Alig van nemzet, melyet jobban kegyelne az isten, mint a magyart, el is neveztük őt ezért hálából „Magyarok Istenének.”

Elmondhatjuk őszintén, hogy eddig majdnem minden nagy bajunkból az isten kegyelme mentett meg bennünket s most is csak az isten kegyelme örökös felettünk.

El is látta az isten kegyelme nemzetünk nagy részét sok mindenféle jókkal s ezek közt olyanokkal is, melyeknek hasznát sem tudjuk venni, mert nem ismerjük.

Ennélfogva nincs is oly nemzet, mely annyira támaszkodnék az isten kegyelmére s annyira elmulasztotta volna szükség esetére emberi segélyről is gondoskodni s a mely annyira megszokta volna, ha baj éri, ölbetett kezekkel csak istenhez fohászni.

Es a magyarok Istene nem mondhatjuk, hogy mindenkor meg nem hallgatja őket, csak hogy távol lakik kissé tőlünk, hosszú a felfolyamodás útja, ahonnt gyakran megtörténik, hogy midőn a magyar gazdaember április, májusban esőért folyadodik; mikorra ezen instanczia felérkezik a legfelsőbb trónushoz s onnan visszaérkezik a kegyelmes resoluczióval s megnyílnak az ég csatornái; akkorra már idelent bekövetkezik a takarodás ideje; ha pedig ennél fogva a gazda ismét szárazságot főlebbez, az is megadatik neki, csak hogy megtörténhet, hogy

mire az hasonló körülmények miatt leérkezik: akkorra már megint itt az április, úgy hogy az ily kegyelemre a magyar ember, szokott darabos modorával kénytelen azt mondani, hogy nincs köszönet benne.

Ez tehát elég világosan bizonyítja, hogy az ember, isten nyilvános kegyelme daczára is, szorultságba juthat.

Ilyenkor kell aztán megnézni azt a gyámoltalanságot, melybe a magyar ember jut, főleg ha a menyéi utakon beállott közlekedési akadályok miatt a felsőbb kegyelemhez több éven át ily viszásan juthat, mint a nem rég mult időkben is.

A magyar ember ugyszólva a földhöz van rögzítve, neki egyedül mindene a fekvő birtok, melynek hozadéka vagy jövedelme ismét az idők szeszélyétől vagy isten kegyelmétől függ; ha ez egypár évre elfordul tőle: akkor nincs más segéd eszköze, melylyel a sanyaru éveken keresztül küzdje magát, hanem kénytelen az alapvagyon felemészteni s így tönkre menni.

Innen van, hogy Magyarország természettől dűsgazdagsága mellett is szegényebb, mint más, a természettől sokkal mostohábban megáldott tartományok.

Pedig más országokban is léteznek adók és egyéb terhek, ott is fordul elő fagy, jégeső, szárazság, még tán többször mint nálunk, de azért a jobbívus negyedrésnyi földbirtok mellett is jobb módú, mint nálunk a négyszerte többel bíró gazda.

Es ez onnan van, mert ezen felvilágosultabb országokban jobban felismerték az erők egyesítésének előnyeit. Ott nem támaszkodik a földbirtokos kizárólag csak fekvő birtokára, hanem van majd mindegyiknek mellékes kereset-ága, melyet fagy, jég, szárazság nem ronthat meg, t. i.: egymással egyesülve, vagy gyárokat alapítanak. Ott továbbá a földbirtokosoknak s kisebb községek lakóinak is van mindenütt egyesült erővel létesített takarékmagtárak és pénztárak, köcsön-segélyző egyletek, melyek segélyt nyújtanak neki, ha a föld meg nem adja a maga járulékát stb.

Ebből látható hogy az egyesült erő mily hatalmas gyámola lehet az embernek, mely képes kijátszani s ártalmatlaná tenni még az elemek szeszélyeit is s képes az embert függetlenné tenni, a véletlen uralmától.

Az erők ily előrelátó egy vagy más módoni egyesítése tehát nálunk is elkélne. Azzal nem sértenék meg a magyarok Istenét, ha nemcsak benne helyeznők minden bizalmunkat s reményünket, hanem a magunk és embertársaink ereje s segélyében is biznánk valamit, sőt úgy hiszem, szívesen venné, ha nem alkalmatlankodnánk annyit trónusa zsámójánál.

A nem rég elmult mostoha esztendőök eléggé megmutatták, hogy mennyire szükségünk lenne ily egyesült erővel előállítható segélyforrásokra, de az a különös, hogy noha majd mindenki megvan az ily czélú egyesülések szükséges voltáról győződve s noha a segélyforrások felállításához kellő feltételekkel rendelkezhetnénk e sanyaru évek intelme daczára

is, még sem igyekszik senki, hogy azokat létesítse. — Isten kegyelme kissé jobban mosolygott ismét felénk, s el lett feledve a sanyaruság s visszatért a gyámoltalan s istenkisértésnek is beillő vak bizalom az isten egyedüli kegyelmébe.

Sehol semmi jele az egyesülés iránti vágyának s törekvésnek, semmi sem képes egyesíteni az embereket nálunk, legfeljebb egy-egy kortes tivornya, s míg más nemzetek csudákat művelnek az egyesülés erejével: mi széthullva, mint bomlott kéve, pusztulunk veszünk.

Hiányzik bennünk az egyesülésre ösztön, nem ragaszkodunk egymáshoz, nem szeretjük egymást, nem bizunk egymásban. Ennélfogva nem törődünk embertársaink, nem a haza érdekével; nincs nálunk összetartás a közös érdekek előmozdítására. Ennélfogva, mint előbbi cikkünkben kifejtettük, — kevés nálunk a józan ész.

A közhasznú ismeretek köréből.

A pestis

Nem mondhatom, hogy a pestissel tényleg megismerkedni, a hasznos ismeretek közé tartoznék. Mindazáltal azt sem lehet állítani, hogy jelenleg, midőn a pestis kitörésének híre mindenki figyelmét felkeltötte, épen haszon nélküli lenne elméletileg megismerni, hogy mi ezen ijesztő kór lényege és eredete? főképp miután ezen kérdések megfejtésével oly természettani ismeretek is állanak kapcsolatban, melyekről a közönség nagy részének nincs tudomása, melyeknek rövid leírása tehát az olvasók ismeretkört szélesítheti.

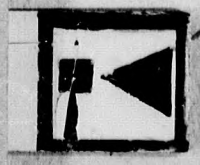
A kór vázlatát, mivel azt már más lapok is közölték s mivel különben sem igen élvezetes olvasmányt képez, itt mellőzhetőnek vélem s inkább mindenek előtt azt említem meg, hogy noha mindenféle laikus lap most ezzel a tárggyal vesződik s iparkodik azt minél rémitőbb színben feltüntetni, nekünk nincs okunk ezen járványos kórtól még most megijednünk, mivel azon járványok közé tartozik, melyek terjedését, ha ellene a kellő óvszabályok ideje korán s pontosan alkalmaztatnak, — meglehet gátolni.

Erről az a tény is meggyőzhet bennünket, hogy a pestis Egyiptomban s Kis-Ázsiában majdnem állandón uralkodik és mégis sikerült eddig óvintézkedések segélyével eredete helyére korlátozni; sőt ezen járvány hazánk közvetlen szomszédjában Török- és Oláhországokban a jelen évszázad alatt is többször fellépett és mégis sikerült e csapást hazánktól az életbeléptetett határzárlat segélyével eltávolítani.

Még inkább meggyőződhetünk a pestis terjedésének meggátolható voltáról, ha terjeszkedése módját megismerjük s épen erről szándékozom itt vázlatosan szólni.

A járványoknak általán véve két terjesztője vagy vívője van, u. m. a gerj (miazma) és a ragály (contagium).

Gerj az olyan szerves (állati vagy növényi) anyag, amely az emberi testen kívül eddig ismeretlen módon származik, láthatatlanul a levegő, víz s más közegek útján elterjed s csak azáltal ismerhető fel, hogy egy helyen egyszerre több emberben egyenlő betegséget idéz elő.



Ragály pedig az olyan mérgező anyag, mely az emberi vagy állati testekben valamely betegség által származik s a mely más emberre átvitvel, abban ugyanazon betegséget idézi elő.

Hatására nézve mind a gerj, mind a ragály ismét többféle. Vannak gerjek, melyek az általuk betegé tett testben nem termődnek újra, azaz nem termelnek olyan anyagot, mely más testbe átvitelve, abban hasonló betegséget hozna létre. Az ily gerjek által előidézett betegségek tehát nem ragályosak, mint például a váltóláz (hideglelés). Vannak azonban gerjek, melyek a beteg testben már másra is átvihető anyagot vagy ragályt termelnek; az általuk okozott betegség tehát már gerjes és ragályos is egyszerre, mint például a himlő, vörheny, kanyaró s újabb tapasztalatok szerint a cholera. A ragályok közt viszont vannak olyanok, melyek csak úgy idéznek elő más ember- vagy állatban hasonló betegséget, ha annak közvetlen vagy vérével, mint az ebdűh — vagy a test finomabb bőrrrel fedett részeivel érintkeznek, mint némely fekélyek. Ezek tömör ragályoknak nevezhetők. Vannak végre oly ragályok, melyek a beteg kipárolgása, lélegzete, ruhája vagy a velük való érintkezés, vagy általuk érintett tárgyak által is átvitethetnek másokra, minél fogva az ily ragályok terjedékenyebbek, mint például a hagymáz (typhus) és a pestis.

Különség létez továbbá a gerj és ragály közt abban is, hogy ezen utóbbi inkább csak tapadás által terjed, minél fogva oly tárgyak által, melyhez ragály tapadt, például a beteg ruhái, vagy levelek, vagy bármely anyag által, mely a ragályos helyen megfordult, nagy távolságra elszállítható, de a levegőben, — szelek által — mivel ehez kevésbé tapadhat, nagyobb messziségre nem terjedhet; továbbá a ragály mindenkor anyaghoz van kötve, mely eszerint megfelelő ellenszerekkel, vagy ugynevezett fertőtlenítő anyagokkal elrontható, ártalmatlanná tehető.

Innen látható, hogy a pestis is, mely az eddigi tapasztalatok szerint, terjedékeny, de nem gerjes ragály, könnyebben elhárítható, mivel szigorú elővigyázattal meglehet akadályozni, hogy onnan, ahol ezen járvány uralkodik, főleg ha az oly távol esik tőlünk, mint még jelenleg semmi anyag, melyhez ragály tapadhat, hozzánk be ne szállítható, nem úgy mint a cholera, melynek mérge a levegőben láthatatlanul terjed s így meg nem akadályozható, el nem rontható.

De hát elrontható-e a pestis-ragály anyaga valóban? Erre nézve ismernünk kellene a ragály anyagot, mert kétségtelen, hogy úgy a ragály, mint a gerj, bármily láthatatlan legyen is, még sem lehet egyéb, mint valamely anyag. A természet-kutatók régidőktől igyekeztek ezen anyagot megismerni, de még máig sem jutottak biztos ismeretűhöz. Csak az újabb időben, mióta a nagyító üvegek vagy a — nem tudom mi oknál fogva — ugynevezett görcsövek készítése nagyobb tökélyre emelkedett, fedezték fel a levegőben igen parányi ugynevezett alsóbb rendű szervesetek, vagy csirisejtek (spórák), melyek most abban a gyanuban állnak, mintha ők volnának a gerjes, ragályos és egyéb betegségek terjesztő okai. — De erről a jövő alkalommal!

(Folyt. köv.)

A huskéréshez.

A „Győri Lapok“ 7-ik és 8-ik sz. a limitáció kérdésében megjelent cikkéből örömmel láttam, hogy 2r ur a dolog lényegére, t. i. a szabad verseny pártolására nézve velem egyet ért, és csakis a husra nézve kívánna kivételt, azaz limitációt.

Bocsássa meg a tisztelt szerző ur, hogy némely nézetét tévesnek tartom, és ezért ezen minden tekintetben fontos és életbevágó kérdést csekély tehetőségem szerint megvizsgálni töreksem. Lehet, hogy nézeteim tévesek, és akkor szívesen fogadandom a tanítást, de az előhozott okok nem győznek meg engemet arról, hogy a limitáció bár legkisebbet is kedvezhetne a fogyasztó közönségnek.

Mielőtt azonban a kérdés vizsgálatába bocsátkoznánk, legyen szabad azon tévedésre, melyen az

egész cikk sarkallik, rámutatni; — t. i. a szabad verseny hiányára.

Mint mindenhol, hol az mesterségesen el nem fojtatik, meg van a szabad verseny a húszületben is, és pedig nálunk a bécsi piac képében. — Kisértse meg bárki, a húst aránylag sokkal drágábban adni, mint a bécsi vásár szabályozza, lesz bizonyára elég concurrens, ki üzletét tönkre teszi, vagy kisértse meg a vágóbarmot (egy kivételes eseteket tekintve sem véve) sokkal olcsóbban venni, mint amennyit az Bécsbe szállítva érne; elég hamar üresen állana üzlete, vágóbarmot nem kapván.

Ha a mészárosok valóban oly rendkívül urálnák a piacot, most, midőn a szék nyitása mindenkinek szabadságában áll, számok igen gyorsan szaporodnának.

Közbevetőleg legyen megjegyezve, hogy a gabona és hús ára között állandó arány nem lehet, mert egészen mások azoknak előállítás feltételeik. — A haszon (jelen esetben a tápérték) sem bir döntő befolyással az árakra, mert p. o. háziváson és hollandi gyolcs, abaposztó és finom posztó hasznukra egyértékűek, mégis árok igen különböznek, mert a kellemest (luxust) is meg kell fizetni. — A hús pedig nem csak, mert egészséges, betegnek pótolhatatlan eledel, de mert annak productiójához legalább is öt év, tehát ötszörös kockázat és kamat szükséges, mindég aránylag drágább lesz a buzánál.

Térjünk azonban tárgyunkhoz.

Éppen a húszület természete azt hozza magával, hogy az érintkezés a termelő és fogyasztó között csak ritka és kivételes esetben fog mindkét fél előnyére közvetlenül történetni. — Ugyanis egy város a piacnak friss hussali ellátását rendszeren követeli, ez pedig, miután a vágómarha az egyes termelőnél nem egész éven át van készletben, már magában kereskedést, közvetítést, rendes üzletet tételez fel, melynek érdekében néha megeshetik, hogy a mészáros egyes esetekben haszon nélkül, sőt kárral adja a húst, ne hogy rendes vevőit elriassa; egyes rosz vásár végett, melyet talán csak épen ő tett, a hús szokott árát rögtön fel nem emelhetvén.

Mert pedig minden nap a vágott húst el nem adhatja, nem is vághat minden nap, hogy azt nyáron eltarthassa, okvetlen jégveremre van szorulva, tehát már meglehetősen nagy befektetés szükséges, mit csakis rendes üzlet fedezhet.

Egészségügyi szempontból pedig elkerülhetlenül szükséges az ellenőrzés, nehogy beteg barom általmas husa árultassék. — Ezt ugyan falun is lehetne ellenőrizni, de ha a tisztelt közönség nem csak télen akar a vásáron húst venni, ismét csak üzlettel lenne dolga, melynek ellenőrzése pedig a városi vágóhidon sokkal könnyebb.

Tekintetbe veendő ezenkívül a hús minősége is, mely az értékre nézve oly különbséget tesz, hogy gyakran az olcsóbb hús a drágább. Ugyanis Dr. Wolf E. kutatásai szerint sovány marhahús 73.7%, kövér 55.3% vizet tartalmaz az izomrostokban, úgy, hogy ha 100 rész kövér izomhús értéke 100 kr., a sovány 100 részének csak 75 kr. értéke lenne.

Valóban pedig a falusi és városi húsárak között (48 kr. és 58 kr.) a minőség tekintetbe vételével, ezen arány tényleg létezik, csak hogy a soványabb baromnak aránylag több csontja lévén, ez a vevőre kedvezőtlenebb, és a falusi ember ily módon drágább húst eszik.

Fenntebb kifejtettük, hogy egy piac friss hussali rendes ellátása okvetlenül a husarulás üzletszerű természetét tételezi fel, a hogy ez valóban az egész világon úgy van. Kisértjük tehát meg kiszámítani, mily olcsón vagy drágán adható a hús. — Megjegyzem azonban, hogy csakis mások adataira támaszkodhatom, és előre bocsánatot kérek, ha netalán számításom hibás lenne.

A factorok, melyek a hús árára befolyással vannak, a következők:

1. A barom ára.
2. A forgó tőke kamatja,
3. A munka díja,
4. A kockázat hányada és,
5. Az üzleti helyiségek költsége.

Vegyünk most számítás alá egy 1877. tavaszán élő súly szerint történt eladást, és tegyük fel, hogy a barom Győri vágott volna le:

Átlag élő súlya 1 hízott ökörnek volt 610 kg.

Ebből levonandó Dr. Wolf szerint
Vér, bőr és belek súlya $41\frac{1}{10}\%$ = 254 kg.
faggyu $5\frac{1}{10}\%$ = 31 kg.

Marad tiszta vágó-súly 325 kg.
Egy darabnak ára volt . . . 184 ft 14 kr.

Ehez járul:
fogyasztási adó 7 ft — kr.
hajtási díj és vám — „ 36 „
forgó tőke kamatja 10%-es és
évenkénti 4-szeri fordítást
téve fel $2\frac{1}{2}\%$ 4 „ 78 „
munkadíj 10% 19 „ 15 „
kockázat hányada 1% 1 „ 91 „
üzleti helyiség költsége $1\frac{1}{2}\%$ 2 „ 87 „
összesen 220 ft 21 kr.

Ebből azonban levonandó:
bőr ára 12 ft — kr.
31 kg. faggyu
ára à 40 kr. 12 ft 40 kr. 24 ft 40 kr.

Kerül tehát 325 kg. hús . . . 195 ft 81 kr.
Vagyis 1 kg. — ft 60 $\frac{3}{4}$ kr.

Igaz ugyan, hogy máj, tüdő stb. nem számított, de azért az akkori ár a számításból csak elenyésző különbséget mutat és limitó se lehetne alantibb.

Annak dacára, hogy a hús árát a keresethez mérten nem oly nagyon látom túlzottnak, elismerem, hogy kívánatos lenne miszerint a szegényebb is gyakrabban juthasson egészséges húshoz. Vizsgáljuk tehát meg, mily uton módon lehetne ezen célzt elérni.

Az első, és leghathatósabb eszköz lenne a husnak osztályok szerinti eladása. — Nem szándokom javaslatlalt lépni fel, mely testrészt melyik osztályba soroltassék; avatottabbakat illet ez és az egyes vidékek szokása, valamint a fogyasztó közönség izlésétől függ.

Előttem fekszik egy angol osztályozás, mely az ökor húsát 4 osztály és 18 alosztályra választja, az árakat pedig fontonként $33\frac{3}{10}$ krtól $8\frac{3}{10}$ krig határozza minőség szerint. Valóban nem látom miért fizesse a közönség a tüdőt, a májat stb. hús gyanánt, vagy a bordák vékony húsát oly áron, mint a jó rostélyost, vesepecsenyét, és hasonló húsarabokat. Ki az izletességet becsüli és kívánja, fizesse is azt kellő áron meg.

Első szükség lenne tehát, hogy minden darab huson a kilónkénti ár fel lenne jegyezve, hogy a közönség izlése és erszénye szerint választhasson. — Magától értetik, hogy az ugynevezett nyomaték (Zuwage) visszaélése megszüntetendő; fizessen mindenki annyit, a mennyit valóban kap, ha szükséges, egy dekagrammig kiszámítva, de ne fizessen májat vagy csontot hús helyett. — Nem vész azért velő, csont, tüdő és máj kárba, mert, ha illő áron adják, mindíg akad vevője. Ha p. o. a legjobb husnak ára kilónként 1 frtban állapítatnék meg, az aljasabb minőségű talán 25 kr. is adathatnék, a tüdő, máj, stb. még olcsóbban.

Meglehet, ezen, már sok városban meghonosított eladási mód kezdetben mind a vevő, mind az eladó részéről kelletlenül fogadtatnék, de tény az, hogy sehohsem tértek vissza a régi módhoz, a hol az egyszer meghonosodott; behozatala pedig csakis a közönségtől függ, ha az követeli, és mindig újra követeli, rövid időn az eladók akarva, nem akarva, rá fognak állani.

A második, csekélyebb és csak időnként hatályos eszköz lenne, ha a husarulás, bár ki által történetnék az, könnyítették. — Elő fordul, különösen kisebb termelőnél, hogy jó barmát semmi módon sem tudja illő áron eladni, és nyeresége nagyobb részét, a közvetítőknél kénytelen átengedni. — Am de fentebb kimutattuk, hogy, a telet kivéve, jégverem nélkül a vásárra nem vághat.

Hogy tehát olyan is, ki nem üzletileg foglalkozik a husvágással, léphessen versenyre, szükségeltetnék, miszerint a hatóság, mint a közönség érdekeinek természetes védője, gondoskodnék, hogy legyenek olyan jégvermek, melyekben csekély díjért és biztosan deponálhasson mindenki húst, ki annak egészséges voltát, bár honnét hozta is volna be, hatóságilag bizonyíthatja. — Hasonló intézményt bir Bécs városa a Markthallában, és valóban, olcsóbb áron

kapható ott gácsországi hus, mint ha ugyan azon vágó (legyen szabad ezen ódon kifejezéssel élnem) Bécsben öletett volna le, mivel a szállítás sokkal olcsóbb, mint az élő baromé lenne.

Ezen eszközök lennének a husáraknak legjobb szabályozói, és nem a limitáció, mely, mint a fentebbi számítás mutatja, semmi esetre se képes jó húst olcsóbbá tenni, és legföljebb is rossz hussal árasztaná el a vásárt.*)

H. S.

Allamrendőri intézkedések a pestis behurcolása ellen.

A „Budapesti Közlöny“ f. hó 4-én megjelent 28-ik száma az Oroszországban kitört pestis behurcolásának megakadályozása céljából két rendeletet közöl, melyek elsejében mindazon tárgyakon kívül, melyek bevitelére nézve már 1878-ik évben tilalmak adattak ki, még a következő cikkekre nézve léptetetik életbe a be- és átviteli tilalom, u. m.: Használt fehér és ágynemű; használt ruha; mindennemű rongyok; papir-hulladékok; prémek, szücsárúk; nyers bőrök; félig cserzett juh és kecskebőrök és irhák; hólyagok és belek friss állapotban vagy szárítva; sózott belek; czikgyapju; nemez, szőr, sörte, tollak és hajak; Caviar halak; sarepoi balzsam.

Oroszországból hozott gypju fertőtlenítendő. Oly fehérnemű, ruházat s utieszközök fertőtlenítésére nézve, melyet utasok saját használatukra visznek magukkal, külön utasítás adatik ki.

A második rendelet szövege a következő:

A magyar kormány intézkedése az Oroszországból Magyarországra érkező utasokat illetőleg. Az Oroszországból Románián át érkező utasok Magyarország határait csak is az ojtói s tömösi szoroson s Orsovánál, még pedig csak akkor léphetik át, ha utlevelükön a császári orosz hatóságok által bizonyítva van, hogy az illető e bizonyítás előtt 20 nappal Asztrachán kormányzóságban, vagy egyéb oly orosz kormányzóságokban nem tartózkodott, a melyekben pestis uralkodik, és ha tekintettel e hatósági bizonyítás óta lefolyt időre, azon aggály nem forog felett, hogy az utas e közben mégis járványlepte kormányzóságban tartózkodhatott.

Oly utasoknál, kik orosz kikötőkből hajón érkezek, a tengeren való tartózkodás valamely gyanútlan területen való tartózkodással egyenlőnek tekintendő.

E rendelet folyó évi február 10-én lép hatályba, és ennek módosítása fentartatik azon időre, midőn az Oroszországból Romániába érkező utasokra nézve a román kiküldöttekkel történt megállapodás folytán a Román kormány részéről a megkívántató óvintézkedések foganatosíthatni fognak.

Az eközben Oroszországból Románián át Magyarországra érkező utasoknak a fent nevezett átkelő helyeken történendő orvosrendőri megvizsgálása s uti podgyászainak kellő fertőtlenítése már folyó évi január 28-án 4632. szám alatt rendeltetett el.

Kelt Budapesten, 1879. február hó 3-án.

Tudomány és művészet.

* A m. k. tudom. akadémia f. é. január 27-én tartott összes ülésében Galgóczy Károly tartott emlékbeszédet az 1873-ban Nagy-Kőrösön elhalt Balla Károly akadémiai tag felett, aki ifju korában a költészet terén tette nevét ismertté, később pedig a természettudományokkal, s különösen a meteorológiával foglalkozott s több ízben közzé tett időjárásjelzéseivel közfigyelmet keltett.

* A Kisfaludy-társaság február 2-án tartott zárt ülésén a társaság f. hó 9-én leendő gyűlésében megválasztás végett ajánlandó új tagok névjegyzéke állapított meg. E szerint a társulat beltagjává: Csiky Gergely; levelező tagokká pedig: Buttler Ede, Saissy Amade, Handtmann Adolf, Bachat Dániel, Oman Viktor külföldiek fognak ajánlatni.

*) Mi a lapunkban felmerült limitáció kérdésében H. S. urnak itt kifejezett nézetét osztjuk, annál inkább is bátorokunk tehát a n. é. közönséget ezen alaposan irt cikk figyelmes átolvasására felkérni.

A szerk.

* Azon orvosi bizottságba, mely a pestis tanulmányozása céljából Asztrachánba fog küldetni, Ausztria részéről: dr. Bisiadeczy, dr. Khie-mann és dr. Kleiberger; Magyarország részéről: dr. Rózsabegy Aladár; Poroszország részéről pedig dr. Hirsch és Sommerbrodt törzsorvos neveztettek ki. Nevezett orvosok Boroszlóban (Szilézia) fognak összejönni, s onnét vasuton utaznak Zarizinig. Egy-egy kiküldött a felszerelés és utiköltségen kívül 80 frank napi díjat kap aranyban.

* A pesti népszínházban Papp Miklós új színműve: „az ördög bibliája“ oly csekély tetszésben részesült, hogy kétszeri előadás után végkép félre tették.

* Xanthus Doleschall Gabriela asszony a székesfehérvári színpadon vendég szereplései alkalmával a közönség általános tetszését vívta ki magának.

* Souppé új operetteje „Boccacio“ Bécsben határozott sikert aratott. A bécsi lapok egyaránt dicsérik ugy szövegét, mint dallamos zenéjét.

Tanügy.

Az Eötvös-alap tanítósegélyező-egylet febr 1-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy az egylet tőkéből a f. évben a következő díjak adassanak ki, u. m. 350 frt adassék egyetemi hallgatóknak ösztöndíjképen és pedig az első 200 frtot, a második 100-at, a harmadik 50-et kapjon; középtanodai és képezdei tanulóknak 300 frt, ugy, hogy a két első 100—100 frtot s kettő 50—50 frtot kapjon: végre özevgyek és árvák segélyezésére 400 frtot. Folyamodók kérvényeiket május 1-re tartoznak benyújtani. Pályázhatnak az ösztöndíjakra oly egyetemi vagy főgymnasiumi, főreáltanodai, képezdei vagy akadémiai tanulók, kiknek szülői magyarországi népiskolában, polgári iskolában, kepezdeben vagy kisededőv intézetben tanítók vagy tanárok.

A segélyért folyamodók szegénységi bizonyítványal és illetékes tanítói egylet vagy iskolai hatóság ajánlatával tartoznak folyamodványaikat felszerelni s egyszersmind igazolni, hogy maguk vagy övéik az Eötvös-alaphoz 1 frtnyi évidíjjal rendesen hozzá járultak.

A szövetségi gyűlés pünkösdkor Székes-Fehérvárott fog megtartatni.

Irodalom.

— A „Vasárnapi ujság“ f. évi 5-ik száma közli a hazánkban 1879. év elején megjelent hírlapok és folyóiratok teljes névjegyzékét, melynek összevont átnézete szerint magyarnyelven megjelent: politikai napilap 23, politikai hetilap 28, vegyestartalmu képes lap 3, egyházi és iskolai lap 23, szépirodalmi és vegyestartalmu lap 15, humoristikus lap 7, szaklap 72, vidéki lap (nem politikai tartalommal) 68, hirdetési lap 4, folyóirat 67, vegyes melléklet 14, összesen 324.

Idegen nyelven megjelent: német nyelvű 103, szláv 58, román 16, olasz 4, héber 3, összesen 184.

A magyar lapok s folyóiratok a mult évhez képest 43-mal szaporodtak.

Ipar.

Ismét vilákiállítás. A párisi vilákiállítási csarnok kapui még be sem zárultak, s már is egy új nemzetközi kiállításra történnek előkészületek, mint az „Illustr. Gewerbe-Zeitung“-ot mult évi decz. 6-ról New-Yorkból értesitik, New-York állam elhatározta egy New-york városban 1880-ik évben megnyitandó vilákiállítás létesítését, melyre a meghívások még a folyó év elején szét fognak küldetni az összes nemzetekhez. Ugy látszik tehát, hogy azok, akik azt hitték, hogy a közönség már belefáradt a vilákiállítások rendezése és szemléletébe, s hogy a legközelebb mult párisi vilákiállítás volt az utolsó e nemből, ezen hitükben csalódtak.

Külföldi hírek.

Franciaország. A világ figyelme, úgyszólván, jelenleg Franciaország felé van fordulva, ahol a beállott kormányváltás folytán oly események történtek, melyek ezen ország sorsára kétségtelenül nagy jelentőséggel bírnak, de amelyeknek véghatását még most nem lehet előre megítélni. Abban megegyeznek a vélemények, hogy Mac-Mahon leköszönése s a mérsékelt, de szilárd republikánus érzelmű Grévy által történt helyettesítése jelenleg s egyidőre nagy hatással leend a köztársasági kormány forma megszilárdulására, mivel ezáltal a bonapartista s főleg a clerikális pártok, melyek Mac-Mahonban titkos pártfogójukat találták, ennek lelépése folytán elvesztették legfőbb támaszukat s ennélfogva erejüket. Ugyazintén abban is a köztársaság biztonságának egy zálogát látják sokan, hogy most már lehető lesz a többnyire monarchikus érzelmű vagy bonapartista katonai főbb kormányzókat a köztársaság iránt hűbb egyénekké felcserélni, aminek Mac-Mahon eddig ellene szegült, s e miatt lépett is le az elnöki székről. De több lap tudósítása szerint épen ezen oldalról érheti legelőbb veszély a köztársaságot, mert mint mondják, a francia katonában is meg van az a gyengeség, hogy a polgári állású egyéneket lenézi, minélfogva megtörténhet, hogy a hadseregben visszatetszést fog az a tudat szülni, miszerint polgári államfő alatt kell nekik szolgálni, ennek következtében pedig könnyen meglehet, hogy a köztársaság elleneinek bujtogatásai a különben is nagyrészt még mindig Napoleon emlékeken merengő hadseregben katonai reakciót fognak előidézni. Ennek ki kell tenni már a közel jövőben, s ezért lesz még egyideig Franciaország a közfigyelem tárgya.

Német birodalom. Németországban nem igen áltatják magukat aziránt, hogy Franciaország az 1870. évi vereségért előbb utóbb bosszút fog állani s ebből a szempontból itélnek meg minden politikai mozzanatot, mely itt előfordul. Így a német lapok a jelenlegi kormányváltozást is ebből a szempontból veszik bírálat alá s ebben a német birodalomra nézve kedvező fordulatot látnak. Így a „National-Zeitung“ azt írja, hogy Grévy elnökké választásában a béke biztosítását lehet látni, mivel a köztársaság megszilárdulását semisem hátráltatná jobban, mint egy háboru, ezt pedig egy polgári állású kormányzó jobban be képes látni, mint egy háborura mindig kész katona.

Színház.

Szombaton, február hó 1-én, Follinus Hermin 4-ik vendégszínházánál, bérszünetben adatott: „Egy női diplomata; vagy: Mit tanul a leány könyvekből?“ Uj vigjáték, Graven báróné után magyarosította: Derék L. Bárá Sziklai ezredes fia, Elek, nőül venné gróf Vámbázi szép leányát Etelkát; ha utközben meg nem szerette — volna Blankát, Borsos senator s nagykereskedő, még szebb leányát. De ez nehezen megy, mert gróf Vámbázi és b. Sziklai, gyermekeiket még kiskorukban eljegyezték egymásnak. Károly, Blanka bátyja, ugy akar segíteni Eleken, hogy ő meg Vámbázi grófhöz Elek nevében, s ott a családnál ugy meggyűlölteti magát, hogy leendő apósa leánya kezét meg fogja tőle mint báró Sziklaitól tagadni s akkor Sziklai szabad lévén, elveheti majd Blankát, imádottját. Azonban az ember tervez, isten végez! Károlyt a gróf annyira megszereti, hogy neki mint Sziklainak, leánya kezét azonnai odaigéri. Egy reménye van még, hogy talán Etelka comtesse fogja őt meggyűlölni. De a comtesse is csak olyan, mint más szegény kisasszony, s ha kedvére való urfi kéri kezét, biz ő hamar hozzá megy ahhoz. Etelka is szívesen kezét nyújt az ál-Sziklai bárónak, kit már egyszer a pesti városligetben látott is. Az így összevissza bonyolított házassági ügy, sok jövés, menés, utazgatás után szerencsésen kibonyolódik, — Károly elveszi Etelkát s Sziklai báró pedig elveszi Károly barátjának hugát, Blankát. Ily gyarló előadás, — hála isten, még az idén nem volt színpadunkon; akadozások, szerep nemtudások,

elkésések, lassíták, a különben sem valami magas röptű vigjáték menetelét! Nézők közep számmal voltak jelen.

Vasárnap, febr. hó 2-án, Follinus Hermin utolsó-előtti vendégszolgálatát adott ismét bérshűnetben: „A két árva“, francia színmű 4 felvonásban, írták D'Ennery és Cormon, fordította Vezéri Ödön. Ismeretes, nagy hatású színmű, melyet színészeink összeható élénk játéka, az illyesekben gyönyörködők előtt igen élvezetessé tett. Ki kell ma tüntetnünk Dezséri urat, ki La Frochard koldusnő rosszabbik fiát Jacques-ot művésziül alakítá, s nagy készültséggel adá. A minap megróttuk őt szerep nemtudásáért; ma tartoztunk neki a nagyon megérdemlett dicsérettel. A ház három támláspad kivételével szépen megtelt, — a karzat tömve.

Kakasfy.

Napi hírek.

A győri gyorsíró-kör f. é. február 9-ikén (vasárnap) d. e. 10 órakor a főreálánoda VI. osztálytermében tisztújító közgyűlést tart, melyre a kör összes tagjai és a gyorsírászat más kedvelői tisztelettel meghívotnak. Főtárgyak: 1. Elnöki megnyitó beszéd, visszapillantással a gabelsbergi irodalom félszázados múltjára is. 2. Jelentések a pénztár és könyvtár állásáról. 3. Tanácskozások az alapszabályok némely §-ai keresztülviteléről. 4. Indítványok. 5. Tisztújítás.

A közgyűlést megelőzőleg f. hó 6-ikán (csütörtökön) d. u. 4 órakor választmányi ülés tartatik új tagok fölvétele és a közgyűlésre vonatkozó előintézkedések végett.

Kelt Győrött, 1879. február 3-ikán.

Dr. Szombathy Ignác, alelnök.

Figyelmeztetés. Figyelmeztetjük helybeli t. iparosainkat, akik a székesfehérvári iparkiallitásban résztvenni szándékoznak, hogy eziránti jelentéseiket a győri első ipartársulat titkárnál f. hó 15-ig okvetlen beadják.

Helyreigazítás. Lapunk legközelebbi — 10-ik — száma „Napi hírek“ rovatában „Az érdem elismerése“ című cikk végéről kimaradt a szerkesztői megjegyzés, mely szerint e cikk: beküldetett.

A győr-sopron-ebenfurti vaspálya üzletvezetőse és irodája, hir szerint Sopronba fog költözni, mivel ott a városi hatóság kedvezményéből nyerend hivatal-helyiséget. Hogyan van, hogy míg Sopron város áldozatot sem kimél arra, hogy körébe minél több intézetet oda vonjon: mi a már nálunk létezőket sem bírjuk megtartani?!

Midőn Dr. Pick Armin ügyvéd letartóztatásáról lapunkban említést tettünk, fenntartottuk magunknak az ügyről tüzetesebben szólani akkor, ha annak fejlődése felől határozott adatokkal fogunk rendelkezni. Ezen ígretünket beváltva, addig is, míg az egész tényállást részletesen és kimerítően közölhetjük, felemlítjük, hogy Dr. Pick Armin mult pénteken január hó 31-én a győri kir. törvényszék határozata folytán szabad lábra helyeztetett, minél fogva okunk van hinni, hogy az ellene emelt panasz eddigelő nincs érvényes bizonyítékokkal támogatva.

Boszniába és Herzogovinába tudtunkkal is több helybeli lakos rándult egy kis kenyérkereset miatt. Azok kedvéért, kik ezután szándékoznak odautazni, megemlítjük, miszerint ez csak a magy. kir. belügy-miniszterium által kiállított utilevél mellett történhetik.

Hymen. Popper Lujza, Dr. Popper Armin helybeli orvos finom műveltségű leányát eljegyezte Dr. Schlesinger József, ugyan helybeli orvos. Áldás a szép frigyre!

Nyilatkozat. A legilletékes helyről értesítettünk miszerint a jogászbal rendezősége a bál költéségei előirányzása tekintetében a közgyűlés által neki adott felhatalmazás értelmében járt el, minél fogva őt azon vád, mintha a jogászsegélyző alap érdekét kockáztatta volna, nem terhelheti, mely értesítést ezennel annál nagyobb készséggel hozunk közudomásra, mivel hasonló modoru felvilágosításnak eddig is szívesen adtunk volna tért lapunkban.

A szerk.

Kárnevál. A tüzoltók f. hó 1-én tartatott bálja fényesen sikerült, amennyiben igen látogatott volt, és fesztellenül mulattak a jelen voltak, mindreggelig. F. hó 8-án az iparos körben lesz bál, melyre előre is figyelmeztetjük a t. közönséget.

Kiss Ferkó ur jutalomjátékául szombaton f. hó 8-án a „Falu rossza“ népszínmű fog színpadunkon előadatni. Miután Kiss ur ugy is szintársulatunknak a közönség által méltán kedvelt egyik tagja; szükségtelennek látjuk őt a n. é. közönség pártolásába ajánlani, mert azt a t. közönség ez alkalommal önkényt is kifogja tüntetni, csak arra bátorokodunk a színmű kedvelőket figyelmeztetni, hogy amennyire Kiss ur jeles tehetségeit ismerjük, előre is jósolni merjük, miszerint Göndör Sándor szerepe nem volt még színpadunkon ugy személyesítve, mint Kiss ur által ezen estén leend, minél fogva a n. é. közönség a mellett, hogy jutalmaz, még ritka élvezetben is fog részesülni.

Köszönetnyilvánítás. Hirsch-Gereuth báró ő méltósága Párisból Wiener Ede bécsi bankár útján a győri izr. négyelet számára segélyképen 1000 frankot kézbesített, a miért nevezett egyelet előjárósága a nemes adakozónak leghálásabb köszönetét nyilvánítja.

Tolvajlás. Mult héten az államvasut Győrtől kelet felé eső első őrháza istállójából eddig ismeretlen tettesek egy tehenet loptak el; a mult éjjel pedig egyik szabadhegyi korcsmáros istállóját szintén ismeretlen tolvajok feltörték s az ott volt tehenet elhajtották.

A pestisre vonatkozólag a lapok mindenféle közleményeket hoznak, melyek sokszor a legkirívóbb valótlanságokat foglalják magukba. Igy legközelebb is némely vidéki lapok valami Tsudnovszky muszka orvos értekezése nyomán a pestis gyógymódját közlik s ezzel elárulják, hogy olyanba kaptak, amihez nem értenek, másként tudnák, hogy Tsudnovszky értekezése csupa badarság s nyilván kiténik belőle, hogy a tisztelt muszka doktor nem is ismeri a pestis betegséget. Több lap azt a hirt is terjesztette a mult héten, hogy a pestis Erdélyben, Ditrón is kitört volna. E hirre most hivatalosan jelentik, hogy Ditrón typhus uralkodott, de pestis egyáltalán nem fordult elő.

A versaillesi állam-ügyész (Franciaországban) Monseigneur Maret címzetes püspököt, azon vád miatt, hogy egy 13-éves leánykán erkölcstelen mérenyletet követett el, börtönbe záratta.

A Duna ismét árad s különösen Budapesten és azon alól aggodalmat kezd okozni s a hatóságok megfeszített szorgalmat fejtenek ki az árvész elhárítására. Most is leginkább az óriási jégtorlaszok okozák a víz áradását melyek Ercsin alul elzárják a folyam medrét. Ezen torlaszok szétrobbantására dynamittal a napokba kísérletet tettek Dusnoknál de az sikertelen maradt.

Amerikában óriási barlangot fedeztek fel, mely a föld alatt több mértföldnyire elterjed, a legcsudálatosabb alaku csarnokokra oszlik, kristályoktól s csepegő kövektől tündöklő falai tündéri látványt nyújtanak. A leírás szerint ez a legnagyobb s legszebb barlang az eddig ismertek között.

Szerencsétlenség. Angolországban arhondathali szénbányában január 14-én a bányalég felrobbant, minek következtében 60 a bányában foglalkozott munkás lett haláláldozatává. Ugyan Angolországban egy másik bányában január 15-én oly rögtöni gázrobbanás történt, hogy a bányában volt 58 bányász életét megmenteni nem lehetett.

Színházi játékrénd.

Szerdán, febr. 5. „Niniche“.
Csütörtökön, febr. 6. „Niniche“, bérletfolyamban.
Szombaton, febr. 8. „Falu rossza“, Kiss Ferkó jutalomjátéka.

Szerkesztői üzenet.

Sz. B. helyben. Önnek igaza van abban, hogy a helybeli pénzintézeteknek érdekében állana közgyűléseiket sat. lapunkban is hirdetni, amennyiben ily a közönség azon része, mely csakis lapunkat járátja, egyről-másról legalább ez uton értesülne; de mi

sokkal szerényebbek vagyunk, semhogy ily kérrsel az illető intézeteket zaklatnók és azután azt gondoljuk: „Ha barátokat keressz, érdemeidet szerezz.“ Idővel talán óhajának is elég tétetik. Csak türelem „lassan érik a jó.“

Meteorologiai jegyzetek.

Hó — nap	Hőmérséklet			Légsulymérő			Időjárás
	Reaumur	6. ó.	12. ó.	6. ó.	12. ó.	9. ó.	
február 1	+1	+2	+2.5	742	741	740	havazás
„ 2	+0.5	+1.5	0	741	742	741	—
„ 3	-1.5	0	-0.5	741	741	736	—
„ 4	-1	+2	+1.5	734	734	735	—

Győri gőzfürdő apácza-utca 28. szám alatt.

Gőzfürdő nyitva reggel 7 óratól déli 1 óráig.

Kádfürdő „ „ 7 „ egész estig.

Vasuti menetrend.

Indulás	Győrből	Óra	percz	Érkezés	Győrből	Óra	percz
Bécsbe reggel	5 13			Bécsbe reggel	8 49		
„ délután	4 20			„ este	7 53		
„ Ujszőnyre délen	12 02			„ Ujszőnyre délután	11 30		
„ este	10 16			„ este	11 19		
„ Pápára délelőtt	10 30			„ Pápára délelőtt	11 56		
„ délután	6 05			„ este	7 53		
„ Kapuvárra reggel	5 45			„ Kapuvárra reggel	7 57		
„ délután	4 53			„ este	7 04		
„ Sopronba reggel	5 45			„ Sopronba délelőtt	9 40		
„ délután	4 53			„ este	8 56		

Nyiltér.*)

Alulírott tisztelettel tudatja, miszerint Győrött, kármelita-tér 11. sz.

ügyvédi irodáját

megnyitotta.

Győr, 1879. febr. 1.

König Frigyes.

Figyelmeztetés.

Bárvalt Károly urnak azon nyilatkozatára, „hogy az ő sósorszesz-készítménye minden más hasonló készítményt felülmúl“ s ennek bebizonyítására a szegedi országos kiállítás nyert érdem-éremre hivatkozik:

Van szerencsém a sósorszeszt fogyasztó tisztelt közönséget figyelmeztetni, hogy amennyiben Bárvalt ur készítményét ezen nyilatkozata folytán az enyém fölé is helyezi, — mit én felszólalás nélkül nem hagyhatok, — sőt tiltakozom azon megjegyzéssel, hogy amennyiben a szegedi kiállítás alkalmával hazamból távol lévő, készítményemet én ki sem állítottam, s így meglehet, hogy Bárvalt ur czikkere, érdem-éremet nyert, mert talán ő volt egyedül, ki sósorszeszt kiállított?!

Részemről csak is a nagy közönség véleményét tekintem illetékesnek, mivel készítményem forgalmának fejlődését észlelem, s megnyugszom a kezem között levő számos tekintélyes embertársaimnak sósorszeszkészítményeim hasznosságára vonatkozó elismerő s részben köszönő nyilatkozataiban.

Budapesten, 1878. december hó 20-án.

Brázay Kálmán.

SÓS-BORSZESZ

általam javított kitünő házszer.

Gyors hatást eszközöl: Rheuma, csúz, szagatás, fagyás, fog-, fej- és fülfájdalmak, szemgyulladás, benuások, stb. stb. ellen; sőt fogtisztító szerül is igen ajánlható, mennyiben a fogak fényt elősegíti, a foghúst erősíti, és a szájtisztja, szagtalan izz nyera s szesz elpárolgása után, valamint fejmosásra, a hajdegek erősítésére és korpától megtisztításra is.

Hasznalati utasítás magyar vagy német nyelven bizományosaim névsorával, minden üveghez mellékelotik.

Ára egy nagy üveggel 80 kr., kisebb 40 kr.

BRÁZAY KÁLMÁN nagykereskedő Budapest, iroda és központi főraktár: Múzeum körut 19.

Kapható: Győrött: Vollnhofer F. G., Prottenhofer J., Mihály A. Komáromban: Gründner J. Pápan: az irlgalmások győgytárában, Geleöch Gyula. Csornán: Gestettner H. Adolf. Sopronban: Németh Kálmán, Spiegel János.

*) Az itt közölttekért nem vállal felelősséget A szerk.